2. Hver af parterne bærer sine egne omkostninger.

Donner Mertens de Wilmars O'Keeffe

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 2. december 1976.

A. Van Houtte
Justitssekretær

A. M. Donner
Formand for første afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT J.-P. WARNER FREMSAT DEN 26. OKTOBER 1976 [1]

Høje Ret.

Artikel 31, stk. 1 i tjenestemandsvedtægten bestemmer — den del af artikel 31 som har betydning for denne sag — at ansøgere, som udvælges til ansættelse i ledige stillinger i kategori A, skal udnævnes i den laveste lønklasse i denne kategori (dvs. A 8, hvilket klart fremgår af vedtægtens bilag I). I henhold til artikel 31, stk. 2 kan ansættelsesmyndigheden dog inden for visse grænser fravige denne regel. For alle andre stillinger end A 1, A 2, A 3 og L/A 3 er grænserne:

»— op til en tredjedel af udnævnelserne, når det drejer sig om stillinger, der er blevet ledige;
— op til halvdelen af udnævnelserne, når det drejer sig om nyoprettede stillinger.«

Artikel 32 bestemmer:

»Den ansatte tjenestemand indplaceres på første løntrin i sin lønklasse. Ansættelsesmyndigheden kan dog under hensyn til den pågældendes uddannelse og særlige faglige erfaringer give tjenestemanden en anciennitetsforbedring inden for denne lønklasse. Forbedringen kan i lønklasserne A 1-A 4, L/A 3 og L/A 4 ikke overstige 72 måneder, og 48 måneder i de andre lønklasser.«

Den 6. juni 1973 udstedte kommissionsmedlemmet Borschette, som på daværende tidspunkt var udnævnelsesmyndigheden for (bl.a.) lønklasserne A 4 og A 5 visse »Kriterier« for anvendelsen af de i artikel 31, stk. 2 og 32 tillagte beføjelser. Disse »Kriterier« blev aldrig offentliggjort. Den eneste kopi, vi har af dem, er på fransk (bilag 3 i svarskriftet). I artikel 1 heri hedder det i oversættelse:

»Ansættelsesmyndigheden udnævner principielt enhver udvalgt ansøger til tjenestemand på prøve i den laveste lønklasse i den laveste stillingsgruppe i hans kategori eller tjenestegruppe.«

Artikel 2, som havde overskriften »Udnævnelse i andre stillingsgrupper end de laveste« hedder det i det afsnit, som er relevant for den foreliggende sag:

1 — Oversat fra engelsk.

»Ved fravigelser af artikel 1 udnævner ansættelsesmyndigheden den udvalgte ansøger i den laveste lønklasse i følgende stillingsgrupper:
A 5/A 4
...
forudsat, at ansøgeren godtgør at have faglige erfaringer på mindst:
— 7 år for lønklasse A 5's vedkommende
...

De faglige erfaringer vurderes i forhold til den stilling, som skal besættes, og under hensyntagen til den beskæftigelse, som ansøgeren har udøvet forud for sin ansættelse.

De faglige erfaringer regnes fra det tidspunkt, hvor ansøgeren har erhvervet det første eksamensbevis, som i henhold til vedtægtens artikel 5 giver adgang til den kategori, hvori stillingen skal besættes.«

Artikel 3 havde overskriften: »Udnævnelse i en højere lønklasse i en stillingsgruppe« og bestemte af betydning for denne sag:

»Som en fravigelse fra artikel 1 kan ansættelsesmyndigheden undtagelsesvist og af hensyn til behovet for ansættelser, udnævne den udvalgte ansøger i en højere lønklasse i den laveste eller de mellemliggende stillingsgrupper, forudsat at han godtgør at have faglige erfaringer i artikel 2's forstand på mindst:
— 12 år for lønklasse A 4's vedkommende
...«

I artikel 5 var der en detaljeret beskrivelse — med henvisning til en tabel — af den måde, hvorpå beføjelsen i artikel 32 i tjenestemandsvedtægten (til at give en udvalgt ansøger ekstra anciennitet inden for sin lønklasse) skulle udøves.

Endelig bestemtes det i artikel 6, som havde overskriften »Indplaceringskomité«:

»Under det medlem af Kommissionen, som tager sig af personale- og administrationsspørgsmål, oprettes der en indplaceringskomité bestående af medlemmer, som udvælges af Kommissionen og af personalets repræsentanter.«

Vi har også et dokument (bilag 4 i svarskriftet), dateret den 15. februar 1974, som er »indplaceringskomiteens« beretning for perioden juli — december 1973. Dette blev heller aldrig offentliggjort, og er affattet på fransk. Det viser, at komiteen havde en generaldirektør som formand, og at dens medlemmer bestod af personaledirektøren, lederen af afdelingen for ansættelse, udnævnelse og forfremmelse og efter sagen forskellige repræsentanter for personale og det involverede generaldirektorat. Det fremgår af beretningen, at komiteen holdt tyve møder i den pågældende periode »for at imødekomme behovet for ansættelse af statsborgere fra de nye medlemsstater« og at komiteen »havde til opgave at anvende de af Borschette fastsatte indplaceringskriterier på de statsborgere fra de nye medlemsstater, som blev udnævnt til tjenestemænd og midlertidigt ansatte ..., idet det derhos udtrykkeligt var indskærpet, at disse regler skulle anvendes strikte«.

Under overskriften »De problemer og vanskeligheder, som komiteen har mødt« nævner beretningen to problemer, som er relevante for den foreliggende sag.

Det første drøftes på følgende måde:

»1. *Forskelle i universitetsstudiernes varighed*

De engelske statsborgere erhverver i almindelighed deres første universitetsgrad efter 3 års studier. Det er almindeligt, at de danske statsborgere inden for visse fagområder må studere i op til 8 år.

For statsborgere i de seks oprindelige medlemsstater ligger gennemsnitsstudietiden på mellem 4 og 5 år.

For at sikre en rimelig sammenligning med den faglige erfaring, der erhverves efter afgangsbevis fra universitetet, har

komiteen indtaget det standpunkt, at der bør tages hensyn til denne »faglige erfaring« fra det fjerde eller femte studieår, således at der sker en særlig tilpasning for danske og engelske statsborgeres vedkommende.«

Dette er ikke særligt klart udtrykt. Det ser ud til, at det, som komiteen faktisk gjorde, var, at den for engelske ansøgeres vedkommende først tog hensyn til de faglige erfaringer fra udgangen af det fjerde år efter begyndelsen af deres universitetsstudier (endog selv om de havde erhvervet deres grad i slutningen af det tredje studieår) og, for de danske ansøgeres vedkommende, at den sidestillede enhver periode med universitetsstudier efter udgangen af det femte år med faglige erfaringer.

Det andet problem blev omtalt således:

»2. *Værnepligt*

For at sikre alle statsborgere en ligelig behandling og under hensyntagen til de forskellige lovgivninger og mulighederne for fritagelse i så henseende har komiteen fundet det rigtigst at betragte værnepligtsperioden som faglige erfaringer — med to år som maksimum — uden at det hermed anbefales at foretage en systematisk indplacering i en højere lønklasse.«

Beretningen indeholder også denne vigtige passage:

»På niveauet lønklasse A 4 har komiteen været særlig omhyggelig hvad angår muligheden for at indplacere de ansøgere i lønklasse A 4, som regnet fra deres afgangseksamen fra universitetet har 12 års faglig erfaring eller mere. For så vidt angår en mellem 12 og 14 år faglig erfaring har komiteen kun åbnet mulighed for en indplacering i A 4, såfremt der var sikkerhed for, at den pågældende ansøger havde erfaringer af særlig relevans for stillingen«.

Sagsøgerens, Asger Petersens sag var én blandt flere af de sager, som blev forelagt komiteen.

Petersen er dansker. Han blev født den 6. april 1936 og gik ud af skolen i 1955. Fra november i dette år til maj 1957 aftjente han den tvungne værnepligt, som er påbudt efter lovene i hans land. I september 1957 begyndte han at studere jura ved universitetet i København. I januar 1963 tog han juridisk embedseksamen, som jeg kan forstå, er den første juridiske grad i Danmark. Fra 1963 til 1966 var han sekretær i justitsministeriet i København. Fra 1966 til 1970 var han politifuldmægtig ved kriminalretten i Hillerød. Fra 1970 til 1973 var han general manager og efter nogen tid managing director (leder) af en gruppe selskaber, som opererede i Cambodia. Disse selskaber synes hovedsagelig at have været et australsk-dansk joint venture, og har været engageret i produktion af mejeriprodukter og af emballage hertil. Petersen havde således, siden han kom ud fra universitetet, omkring 10 års faglige erfaringer inden for jura og management. I mellemtiden havde han erhvervet sig nogle yderligere akademiske grader. I 1965 blev han Master of Comparative Law ved University of Illinois og i 1969 tog han et diplom i udenrigshandel ved Handelshøjskolen i København.

Forud for de nye medlemsstaters tiltrædelse af Fællesskaberne sendte Petersen den 23. oktober 1972 en uformel ansøgning til Kommissionen om en stilling i »A 3/A 4-kategorien«. Dette bekræftede han ved en formel ansøgning den 17. februar 1973 (stævningens bilag 3). Efter flere kontakter med Kommissionen begrænsede han sine ønsker en kende og gjorde det klart, at det, han søgte, var en A 4-stilling (se stævningens bilag 4).

Den 5. juli 1973 blev Petersen interviewet i London af en udvælgelseskomité, som var udpeget af Kommissionen til at vurdere ansøgninger om stillinger på A 5/A 4-niveau. Efter dette interview modtog han fra Kommissionens personaledirektorat et brev af 18. juli 1973 (stævningens bilag 6), hvori det blev meddelt ham, at hans navn var blevet optaget på listen over egnede ansøgere til stillin-

ger ved Kommissionen, og at han ville få yderligere meddelelse, såfremt han blev udvalgt til ansættelse i en sådan stilling eller såfremt nogle af Kommissionens afdelinger måtte ønske at interviewe ham.

Ved telegram af 21. september 1973 (stævningens bilag 7) blev Petersen indkaldt til interview i Bruxelles den 28. september 1973 »med henblik på eventuel ansættelse som ekspeditionssekretær« — en beskrivelse, som Den Høje Ret vil huske dækker både lønklasserne A 4 og A 5. Det fremgik af telegrammet, at der var tale om et interview med generaldirektoratet for konkurrence, og Petersen blev anmodet om at henvende sig hos en hr. Junger, hvis kontornummer i Berlaymontbygningen blev opgivet.

Som vi ved nu, men hvilket Petersen ikke vidste på daværende tidspunkt, er Junger tjenestemand i lønklasse B 1. I sekretariatet for Generaldirektoratet for Konkurrence var han ansvarlig for at modtage ansøgere, informere dem generelt om Generaldirektoratets arbejde og præsentere dem for lederne af de direktorater, hvor der var ledige stillinger.

Der er enighed om, at Petersen den 28. september 1973 først traf Junger og havde en samtale med ham, at Petersen derefter blev inverviewet af en række direktører og kontorchefer, blandt hvis personale der var en række ledige stillinger, og at han derefter gik tilbage til Junger, som han havde yderligere en samtale med, før han henvendte sig i ansættelsesafdelingen for at få sine rejseudgifter godtgjort. Der er betydelig uenighed om, hvad der præcist blev sagt af Junger under disse samtaler. Petersen hævder navnlig, at Junger i forbindelse med, at han gav udtryk for, at Petersen måske var for ung til at blive udnævnt i lønklasse A 4, lovede ham, at han ville blive udnævnt i denne lønklasse, såfremt det overhovedet var muligt efter »ansættelsesreglerne«. Junger nægter at have lovet noget sådant. Han siger, at han tværtimod sagde til Petersen, at han ikke havde tilstrækkelig erfaringer til at blive ansat i en A 4-stilling. Junger fastholder endda, at han fortalte Petersen om »Kriteriernes« »12-års regel«. Petersen nægter dette og siger, at han først hørte om 12-års reglen meget senere, nemlig i oktober 1974.

Høje Ret, jeg skal senere komme tilbage til disse faktiske omstændigheder, men jeg vil gerne med det samme sige, at jeg ikke tror at Junger kan have givet Petersen den opfattelse, at en udnævnelse i lønklasse A 4 skulle være helt udelukket, for den 30. september 1973 skrev Petersen et brev til Junger, der lød som følger (svarskriftets bilag 1):

»Under henvisning til behagelig samtale i Bruxelles fredag den 28. september har jeg den glæde at bekræfte, at jeg er interesseret i en af de to stillinger, hvorom jeg blev interviewet af henholdsvis hr. Verges, hr. Carisi og hr. Steinwand.

Dette er imidlertid på den betingelse at den stilling, som jeg eventuelt bliver udvalgt til, er nomineret i kategori A 4.

For det tilfælde at jeg skulle blive udnævnt i kategori A 5, skal jeg forbeholde mig min endelige afgørelse, indtil jeg har fået meddelelse om, på hvilket løntrin inden for lønklasse A 5, der er truffet beslutning om, at stillingen skal placeres.«

Den 9. oktober 1973 (stævningens bilag 8) svarede Junger herpå:

»Jeg takker Dem for Deres brev af 30. september og vil gerne oplyse Dem om, at det ikke er muligt efter Kommissionens forordninger at udnævne Dem umiddelbart i en lønklasse A 4-stilling, da De ikke har tilstrækkelig mange års faglig erfaring. I tilfælde af en udnævnelse i lønklasse A 5 skulle det imidlertid være muligt at yde Dem et ancienitetstillæg.

Såfremt Kommissionen accepterer et forslag fra Generaldirektoratet for Konkurrence om, at De udnæves i en A 5-stilling skal De få officiel meddelelse herom.

Det ville være mig en glæde, om De så hurtigt som muligt meddeler mig, hvorvidt De er indstillet på at acceptere en udnævnelse i en A 5-stilling.«

Herpå svarede Petersen i et brev af 15. oktober 1973, hvis indhold af betydning for denne sag, lyder som følger (duplikkens bilag 1):

»Jeg anerkender med tak modtagelsen af Deres brev af 9. oktober. Selv om det ikke var uden en vis beklagelse, at jeg modtog Deres meddelelse om, at der ikke efter Kommissionens forordninger er nogen mulighed for at imødekomme min oprindelige ansøgning om en A 4-stilling, kan jeg bekræfte min allerede over for Dem mundtligt udtrykte villighed til at acceptere en A 5-stilling, forudsat at der gives anciennitet til placering i den øverste tredje lønskala af løntrinene for A 5-stillingerne.«

Den 28. november 1973 skrev Kommissionens personaledirektør til Petersen (stævningens bilag 9) og meddelte ham, at ansættelsesmyndigheden havde besluttet at udnævne ham til tjenestemand på prøve i lønklasse A 5, tredje trin, med ansættelse ved Generaldirektoratet for Konkurrence, kontoret for »energi og stålinspektion«.

Efter at have modtaget et telegram fra Kommissionen med nærmere enkeltheder om den løn, som han skulle oppebære i denne stilling skrev Petersen til personaledirektøren den 8. december 1973 og accepterede udnævnelsen (svarskriftets bilag 2). Han tiltrådte den 3. januar 1974.

Der hændte ikke mere af betydning før i oktober 1974. I denne måned modtog Petersen en henvendelse fra kommissionsmedlemmet Gundelachs kabinet, hvori han blev bedt om visse personlige oplysninger inden for rammerne af en generel undersøgelse, som kabinettet foretog vedrørende ansættelsesvilkår for danske tjenestemænd ved Kommissionen. Det var Petersens opfattelse, at man havde påbegyndt denne undersøgelse på grund af tvivl om, hvorvidt danske ansøgere ikke havde været udsat for forskelsbehandling på grund af, at universitetsstudierne i Danmark normalt tager længere tid end i nogen anden medlemsstat.

Som et resultat af denne henvendelse fik Petersen kendskab til (præcist hvordan ligger ikke klart) de »Kriterier«, som Borschette havde udstedt den 6. juni 1973 og de regler, hvorefter danske ansøgere blev indrømmet ret til at medregne en del af deres studietid ved universiteted som »faglige erfaringer«. Det ser imidlertid ud til, at han ikke på det tidspunkt var opmærksom på beretningen fra »indplaceringskomiteen«, hvori reglen om også at medregne værnepligtstiden var nævnt.

Men hvad Petersen havde erfaret, tilskyndede ham i hvert fald til på egen hånd at foretage undersøgelser af, hvorvidt Junger havde haft ret i at anføre i brevet af 9. oktober 1973, at det samlede antal år af faglige erfaringer var utilstrækkeligt til at udnævne ham direkte i lønklasse A 4. Petersen siger, at hans undersøgelser strakte sig over 3 måneder og indebar henvendelser både til kolleger og overordnede. Endvidere siger han, at det først var i 1975, at han blev klar over, — efter oplysning fra en bestemt kollega, Frits Qvist — at reglen om at medregne værnepligtstiden var blevet anvendt i visse tilfælde. Disse fakta er, så vidt jeg kan se, ikke på afgørende punkter blevet modsagt af Kommissionen, idet den eneste tvist mellem parterne, der vedrører disse, angår Kommissionens beredvillighed til at forsyne Petersen med oplysninger.

Den 19. februar 1975 indgav Petersen en formel klage i henhold til tjenestemandsvedtægtens artikel 90, stk. 2 (stævningens bilag 10). Hans klage vedrørte den af ansættelsesmyndigheden trufne beslutning om at indplacere ham i A 5. Han anmodede om, at beslutningen blev taget op til fornyet overvejelse, og om at blive indplaceret i A 4.

Ansættelsesmyndigheden svarede ikke på Petersens klage inden for de i artikel 90,

stk. 2 foreskrevne fire måneder. Det er heller ikke sket siden.

Den 23. september 1975 indgav Petersen stævning i denne sag, hvori hans påstand i hovedtræk går ud på, at ansættelsesmyndighedens afvisning af at indplacere ham i lønklasse A 4 på det tidspunkt, hvor han indtrådte i Kommissionens tjeneste, var ulovlig, og at indplaceringen med tilbagevirkende gyldighed ændres fra lønklasse A 5/3 til lønklasse A 4/1.

Petersen fremfører to grunde til støtte for denne påstand.

Den første er, som jeg forstår den, at ansættelsesmyndigheden overtrådte tjenestemandsvedtægtens artikel 27 og princippet om ensartet behandling af personalet ved en forkert anvendelse på ham af de kriterier for indplacering af tjenestemænd, som den selv havde fastsat.

Den anden grund er, at det løfte, som Petersen påstår Junger afgav over for ham den 28. september 1973, var gyldigt og bindende for ansættelsesmyndigheden, og at dette løfte blev brudt, eftersom det, som det senere viste sig, var muligt at indplacere Petersen i lønklasse A 4 i overensstemmelse med de nævnte kriterier.

Kommissionens første indsigelse er, at sagen må afvises, da den er anlagt for sent. Kommissionen erkender, at sagen blev anlagt inden for den periode på 3 måneder, som er foreskrevet i artikel 91, stk. 3 i tjenestemandsvedtægten, regnet fra den dato, på hvilken der skete en stiltiende afvisning af Petersens klage i henhold til artikel 90, stk. 2. Men, siger Kommissionen, denne sidstnævnte klage blev indgivet over et år efter, at Petersen var blevet meddelt den beslutning, som var klagens genstand, dvs. beslutningen om at udnævne ham i lønklasse A 5, som han var blevet informeret om i personaledirektørens brev af 28. november 1973. Fristen for klage i henhold til artikel 90, stk. 2 var derfor sprunget.

Heroverfor indvender Petersen, at det ville være urimeligt, om han under de foreliggende omstændigheder skulle være bundet af 3 måneders fristen i artikel 90, stk. 2. I den første måned – eller der omkring – af denne periode havde han jo end ikke tiltrådt sin stilling, og man kunne næppe forvente af ham, at han skulle anfægte ansættelsens gyldighed umiddelbart efter, at han var tiltrådt. Endvidere, siger Petersen, og det tror jeg er mere relevant, var det efter de forudgående omstændigheder naturligt, at han uden videre accepterede forklaringen i Jungers brev af 9. oktober 1973, hvorefter »Kommissionens forordninger« ikke muliggjorde en umiddelbar ansættelse i lønklasse A 4. Det var kun Kommissionen, der kendte de relevante kriterier, og der var ingen grund til, at han skulle have mistanke om, at de ikke var blevet korrekt anvendt for hans vedkommende, før Gundelachs kabinet rejste spørgsmålet i september 1974. Herefter, hævder Petersen, var han så omhyggelig, det var muligt, under hensyntagen til tjenestens krav og de muligheder, der var i Bruxelles, for at få de mennesker i tale, som det var nødvendigt at søge oplysninger hos for at samle viden om hans rettigheder. Han indgav sin klage, så snart han havde tilstrækkeligt kandskab til disse. På dette grundlag sætter Petersen sin lid til »almindelige forvaltningsretlige principper« og til de i henhold til engelsk ret gældende equityprincipper.

Høje Ret, jeg har foretaget nogle undersøgelser af medlemsstaternes retsregler om forældelse af søgsmålsretten, og er kommet til det resultat, at jeg ikke tror, der eksisterer et sådant generelt forvaltningsretligt princip, som Petersen søger at gøre gældende. Petersen nævner heller ikke nogen retsafgørelse, som knæsætter et sådant princip. Men jeg tror, at han er på sikrere grund, når han påberåber sig equity-reglerne.

Jeg tror, jeg skal begynde med et par ord om engelsk ret, da Petersen udtrykkeligt henviser hertil. Som Den Høje Ret vil vide, bygger den engelske equity (billighed) på det princip, at man ikke skal kunne gøre urimeligt brug af sine rettig-

heder. Ved anvendelsen af dette princip udviklede der sig ved domstolene den regel, at en forældelsesfrist efter loven i de tilfælde, hvor en sagsøgers søgsmålsret var blevet skjult ved »fraud« fra sagsøgtes eller dennes repræsentants side, ikke skulle begynde at løbe til fordel for sagsøgte, førend sagsøger havde opdaget denne »fraud« eller med rimelig agtpågivenhed kunne have opdaget den. Ordet »fraud« bruges ikke i denne forbindelse i betydningen »svigefuldhed« eller »uhæderlighed« men om en adfærd, som det ville være urimeligt, at sagsøgte skulle drage fordel af.

Denne equity-regel, i hvert fald for så vidt angår engelsk ret, er nu lovfæstet ved § 26 (b) i *Limitation Act 1939*. Der er blevet afsagt en række domme om fortolkning af denne bestemmelse, hvoraf de seneste, tror jeg, er fra Court of Appeal i sagerne *Applegate* mod *Moss* [1971] 1 Q.B. 406 og *King* mod *Victor Parsons & Co.* [1973] 1 W.L.R. 29. Alle dommene i disse sager er illustrerende for begrebet, men jeg synes følgende passage i Lord Denning's dom i den første af dem er særlig oplysende. Om bestemmelsen i § 26 (b) sagde han (s. 413 i Law Reports):

»Det har længe været fast antaget, at »fraud« i denne forbindelse ikke nødvendigvis indebærer nogen moralsk usselhed: se *Beaman* mod *A.R.T.S. Ltd.* [1949] 1 K.B. 550. Det er tilstrækkelig at den pågældende adfærd var ubillig: se *Kitchen* mod *Royal Air Force Association* [1958] 1 W.L.R. 563: en prøve som blev anvendt på en byggekontrakt i *Clark* mod *Woor* [1965] 1 W.L.R. 650. Disse sager viser, at »fraud« ikke bruges i Common Law betydningen. Det bruges i betydningen billighed til at angive en adfærd fra sagsøgtes eller dennes repræsentants side, der ville være »ubilligt«, såfremt de benyttede sig af tidsfristens udløb. Bestemmelsen finder anvendelse, hvis sagsøgtes eller dennes repræsentants adfærd skjuler sagsøgers mulighed for at anlægge sag, og under sådanne omstændigheder, at det ville være urimeligt, om sagsøgte skulle kunne gøre gældende, at forældelsesfristen var udløbet, og at der derfor ikke længere kunne anlægges nogen sag. Anvendt på en byggekontrakt betyder dette, at såfremt en murer gør sit arbejde så dårligt, at det er sandsynligt, at det giver anledning til ulemper bagefter, og dernæst skjuler sit dårlige arbejde, så det ikke bliver opdaget i nogle år, kan han ikke påberåbe sig forældelsesfristen efter loven. Søgsmålsretten skjules ved »fraud« i den betydning, hvori »fraud« bruges i denne bestemmelse«.

(Tidligere domme vedrørende § 26 (b) er samlet i Halsbury's Statutes of England (3. udg.) Vol. 19, s. 87).

Høje Ret, det er ikke blot i engelsk ret denne regel anvendes. En lignende regel er vedtaget i Skotland i § 6 stk. 4 i *Prescription and Limitation (Scotland) Act. 1973* og i Irland i § 71, stk. 1 b) i *Statutes of Limitations 1957*. Jeg kan forstå, at det anses for usandsynligt, at de skotske og irske retters fortolkning af disse bestemmelser skulle afvige væsentligt fra den fortolkning, der er anlagt i England.

I Tyskland opnås det samme resultat af en lidt anden vej. De gældende proceduregler giver de forskellige retter beføjelse til at gøre en undtagelse for sagsøger i visse tilfælde, hvor forældelsesfristen er sprunget. Således bestemmes det i § 60, stk. 1 i *Verwaltungsgerichtsordnung* af 21. januar 1960, at enhver, der uden egen skyld ikke overholder en ved lov fastsat frist, efter anmodning skal fritages for fristen. Såfremt den foreliggende sag skulle blive afgjort ved en tysk ret, har jeg imidlertid fået oplyst, at spørgsmålet om en forældelsesfrist efter loven ikke ville opstå, fordi udnævnelsen af en tjenestemand betragtes som en forvaltningsakt, som tjenestemanden har samtykket i. Hans samtykke er ugyldigt, hvis det er fremkalt gennem en vildfarelse. I et sådant tilfælde får han en rimelig tid til at bestride akten, efter at han er kommet til kundskab om de grunde, som han ønsker at basere sit søgsmål på. Hvad der under sådanne omstændigheder er en

rimelig tid, er det op til rettens skøn at afgøre.

Retsstillingen er anderledes i Frankrig. Her har Conseil d'Etat nægtet at tiltage sig beføjelse til at forlænge en forældelsesfrist i et tilfælde som det foreliggende (se Auby og Drago, Traité de Contentieux Administratif, 2. udg., Tome I, s. 802, og navnlig to af Conseil d'État's afgørelser, som er citeret her, nelig C.E., 25. 11. 1949, *Baldacci,* s. 513 og C.E., 12. 2. 1958, *Valade,* s. 93). Det ser imidlertid ud til, at Conseil d'État's holdning til forældelsesfrister har været genstand for en del kritik (se herved generaladvokat Dutheillet de Lamothe i sagen ved denne Domstol, sag 79/70 *Müllers* mod *Det økonomiske og sociale Udvalg* (Recueil 1971, II, s. 702)).

Jeg har ikke kendskab til nogen dom efter de andre medlemsstaters retssystemer, som direkte har betydning for denne sag, men der er tegn på, at retterne i hvert fald i nogle af medlemstaterne, navnlig i Belgien, Luxembourg og Italien, vil indtage den samme holdning som i Frankrig.

Hvad angår afgørelser fra denne Domstol, er retsstillingen, så vidt jeg kan se, ret klar. Domstolen har i mindst 4 sager lagt billighedsbetragtninger til grund for at dæmpe virkningerne af en streng anvendelse af fællesskabslovgivningen: se sag 37/72 *Marcato* mod *Kommissionen* Sml. 1973, s. 368 (dommens præmis 15), sag 64/74 *Reich* mod *Hauptzollamt Landau* Sml. 1975, s. 268-269 (dommens præmis 3), sag 31/75 *Costacurta* mod *Kommissionen* smstds s. 1570 (dommens præmis 3) og sag 94/75 *(Süddeutscher Zucker* mod *Hauptzollamt Mannheim* Sml. 1976, s. 159-160 (dommens præmis 5). Det er navnlig den første og den tredje af disse sager, der har relevans i denne sammenhæng, fordi Domstolen i disse lagde et billighedsprincip til grund for at forlænge den periode, inden for hvilken der kunne rejses et søgsmål efter tjenestemandsvedtægterne. Også en tidligere sag 23/69 *Fiehn* mod *Kommissionen,* Recueil 1970, s. 547, har i høj grad betydning her, idet Domstolen der ikke anså et søgsmål mod Kommissionen fra en af dennes tjenestemænd for forældet, idet den pågældende var blevet vildledt af Kommissionen om sine rettigheder. Domstolen indtog det standpunkt, at forældelsesperioden for hendes sag ikke kunne begynde at løbe, førend hun havde opdaget, at hun gavde fået vildledende oplysninger (se dommens præmis 15).

Kommissionen har anført en række afgørelser fra denne Domstol for at vise, at forældelsesperioderne i artikel 90 og 91 i tjenestemandsvedtægterne ikke kan fraviges under omstændigheder som i denne sag. Men med al respekt for Kommissionen synes jeg ikke, at nogen af disse afgørelser støtter denne antagelse. Nogle af dem har til følge, at en sagsøgt ved denne Domstol ikke kan frafalde et forældelsesspørgsmål, og at Domstolen derfor, om nødvendigt, rejser det af egen drift. Der opstår ikke noget sådant spørgsmål i denne sag, hvor Kommissionen selv, og meget kraftigt, har procederet for, at der er sket forældelse. Andre af de afgørelser, som Kommissionen har citeret, drejer sig om de betingelser, hvorunder en sagsøger ved Domstolen kan påberåbe sig »nye faktiske omstændigheder«, som får forældelsesfristen til at løbe på ny. Dette spørgsmål kommer heller ikke ind i billedet i denne sag, hvor Petersen ikke henviser til nogen ny omstændighed, men påstår, at de afgørende omstændigheder blev holdt skjult for ham. Der findes også afgørelser fra Domstolen, som fastslår den regel, at en forældelsesfrist efter tjenestemandsvedtægterne ikke afbrydes af et brev fra den relevante institution til den pågældende tjenestemand, hvori det meddeles, at dennes sag stadig er under overvejelse. Men heller ikke dette spørgsmål kommer på tale i denne sag.

Som konklusion mener jeg, at der bør gives Petersen medhold i hans anbringende om, at sagen ikke er forældet. Kommissionens adfærd i denne sag havde til følge, at de faktiske omstændig-

heder, som han bygger sit søgsmål på, blev holdt fuldstændig skjult for ham indtil oktober 1974. Det er tilstrækkeligt til at give ham medhold i dette anbringende, at han ikke med rimelig agtpågivenhed kunne være kommet til kundskab om dem alle før den 19. november 1974, som ligger 3 måneder forud for det tidspunkt, hvor han indgav sin formelle klage i henhold til artikel 92, stk. 2.

Herefter skal jeg beskæftige mig med sagens realitet.

Jeg tror, det er rigtigst her at begynde med Petersens anden søgsmålsgrund, sådan som parterne gjorde det i skriftvekslingen efter svarskriftet.

Som Den Høje Ret vil erindre, er dette anbringende i hovedtræk, at Petersen ikke kunne vide, at Junger ikke var bemyndiget til at give Petersen noget løfte. For ham var Junger udadtil den person, som var udpeget af Kommissionen til at „forhandle" med ham om hans indplacering. Junger havde lovet ham, at han ville blive ansat i lønklasse A 4, såfremt det overhovedet var muligt efter »ansættelsesreglerne«. Dette løfte måtte være bindende for Kommissionen og bør nu holdes.

Jeg må indrømme, at jeg har nogen vanskelighed ved at forstå, hvilke retsregler der ligger til grund for dette anbringende. Det løfte, som Junger påstås at have afgivet, kan ikke være et løfte i kontraktsforhold, fordi forholdet mellem en fællesskabsinstitution og dens personale ikke er kontraktligt, men vedtægtsmæssigt. Heller ikke under nogen anden omstændighed kan løftet, såfremt det var blevet afgivet, have skabt nogen berettiget forventning, som Petersen kan støtte ret på i denne sag.

Af denne grund er der imidlertid intet behov for, at jeg går videre med disse spørgsmål.

Petersen har givet møde ved Domstolen i henhold til procesreglementets artikel 45, stk. 2, litra a), og Junger har afgivet vidneudsagn i henhold til artikel 45, stk. 2, litra c) for at vi kunne høre begges forklaring af, hvad der blev sagt ved deres møde den 28. september 1973.

Jeg har ikke tænkt mig at gennemgå forklaringerne i detaljer. Domstolen har selv hørt dem, har referater af dem og ved, hvor modstridende de var.

Ved vurderingen af disse forklaringer er der tre ting, man ikke må glemme.

Den første er, at de pågældende møder fandt sted for 3 år siden. Efter så lang tid kan et vidnes erindring om, hvad der blev sagt ved et møde, ikke undgå at være uklar.

For det andet er det velkendt, at den, der i en retssag skal afgive vidneforklaring om hændelsesforløbet ved en bestemt lejlighed, vil være tilbøjelig til at tænke så intenst tilbage på det, at han i bevidstheden konstruerer noget, som han tror må være sandheden, men som han i virkeligheden ikke husker. Det var navnlig Junger, som var tilbøjelig hertil. Da han blev spurgt om begivenhederne den 28. september 1973, som han havde tænkt tilbage på, svarede han kategorisk og overbevist. Men når han blev spurgt om andre, nyere begivenheder, svarede han flere gange, at han ikke kunne huske det.

For det tredje talte Petersen, som er dansker og Junger, som er hollænder sammen på engelsk. Som Den Høje Ret kunne høre, taler de begge engelsk udmærket, men ingen af dem perfekt. Så også her var der mulighed for misforståelser.

Jeg tror, at det er meget muligt, at Junger, som anført af Petersen under sin forklaring men bestridt af Junger, virkelig henimod slutningen af deres anden samtale har sagt sådan noget lignende som »jeg lover Dem, hr. Petersen, at De skal få Deres A 4-stilling, hvis det er muligt efter ansættelsesreglerne«. Men jeg er efter Petersens egen vidneforklaring overbevist om, at han ikke selv forstod disse

ord, såfremt de blev udtalt af Junger, på den måde, at Junger skulle have bemyndigelse til og hensigt til at forpligte Kommissionen til noget som helst. Ifølge Petersens referat af samtalen sagde Junger umiddelbart efter, at han havde givet ham dette »løfte«: »Men hr. Petersen, De må fortælle mig, hvilket standpunkt De indtager, hvis det skulle vise sig umuligt efter ansættelsesreglerne, jeg må have skrevet ned, hvad De siger, hvis De bliver tilbudt, hvis de kommer tilbage og siger, at det ikke er muligt, og De bliver tilbudt en A 5-stilling«. (Referat af Petersens forklaring s. 3). Dette var en klar angivelse af, at det ikke tilkom Junger at afgøre hvilket tilbud, der skulle fremsættes over for Petersen på Kommissionens vegne, men at denne beføjelse lå hos de personer, som det blev henvist til med ordet »de«. Petersen kan således ikke have fået den opfattelse, at Junger mente andet med det påståede »løfte« end at Petersen, såfremt man fulgte den praksis, som Kommissionen efter Junger's erfaringer plejede, ville blive indplaceret i A 4, hvis det var muligt efter »reglerne«.

Jeg mener derfor, at Petersen ikke kan få medhold i sin anden søgsmålsgrund.

Jeg skal herefter vende mig til den første.

For at forstå denne, tror jeg, det er nødvendigt at have *in mente,* hvordan »Indplaceringskomiteen« i henhold til »Kriterierne« beregnede længden af Petersens faglige erfaringer. Der er ikke uenighed om, hvad komiteen gjorde. Den anvendte for hans vedkommende reglen om, at danske ansøgere kunne medregne studietiden fra udgangen af det 5. år ved universitetet som »faglige erfaringer«. Eftersom Petersen havde studeret 5½ år ved universitetet betød det, at der blev lagt et ekstra halvt år til de daværende faglige erfaringer. Det samlede resultat var på det pågældende tidspunkt (oktober 1973) mindre end det absolutte minimum på 12 år, som er nødvendigt for at blive ansat i lønklasse A 4, for slet ikke at tale om det generelle minimum på 14 år, som er nævnt i komiteens beretning.

Petersen klager over, at Kommissionen skulle have godskrevet andre af de perioder, som jeg måske kunne kalde »som regnes for faglige erfaringer«. Hans klage i så henseende indeholder tre punkter.

Det første er værnepligten. Petersen siger, at komiteen skulle have medregnet hans værnepligtstid på 18 måneder. Hertil svarer Kommissionen, efter min opfattelse med rette, ved henvisning til den kommentar i komiteens beretning, hvori det hedder, at medregning af værnepligtstiden som faglige erfaringer ikke burde føre til en systematisk indplacering i en højere lønklasse. Det fremgår nemlig af et brev fra chefen for Kommissionens kontor for ansættelse, udnævnelser og forfremmelser til lederen af Gundelachs kabinet af 16. september 1975 (stævningens bilag 18), at komiteen ikke i noget tilfælde tog hensyn til værnepligtstiden for at muliggøre en ansættelse i en højere lønklasse. Den tog kun hensyn dertil ved udnævnelsen af en ansøger på et højere trin inden for hans lønklasse. Jeg ville mene, at medregning af de 18 måneder til det samlede åremål af Petersens »faglige erfaringer«, sådan som komiteen havde beregnet dem, under alle omstændigheder lige netop ville have gjort det muligt for ham at opfylde det absolutte minimum på 12 år. Dette ville ikke have gjort hans faglige erfaringer særlig relevante for opgaverne i den stilling, som han skulle bestride, således at det kunne berettige ham til en udnævnelse i lønklasse A 4, uden at han opfyldte minimumsreglen på 14 år.

Som punkt nummer to har Petersen anført, at mere end et halvt år af den tid, han tilbragte på universitetet, burde være regnet for »faglige erfaringer«. Han gør herved gældende, al han har været udsat for forskelsbehandling i to retninger.

Han har for det første anført, at den regel, som anvendtes af komiteen, havde til resultat, at en dansk ansøger fik godskrevet flere »faglige erfaringer« jo længere tid, han tilbragte på universitetet. Peter-

sen gør gældende, at dette ikke var berettiget. I betragtning af den omhandlede regels forhistorie, ser jeg ikke, hvorledes dette kan betragtes som uberettiget. Men under alle omstændigheder lå dette spørgsmål inden for ansættelsesmyndighedens frie skøn, over for hvem komiteen havde en rådgivende funktion. Det er ikke et spørgsmål, hvori Domstolen kan sætte sit skøn over deres.

Dernæst har Petersen anført, at den af komiteen anvendte regel i almindelighed havde til følge, at britiske ansøgere forudsattes at have påbegyndt deres faglige erfaring et år tidligere end danske ansøgere. Han har anført, at der burde være tilvejebragt et gennemsnit mellem den normale studietid ved britiske universiteter og danske universiteter, og at alle ansøgeres faglige erfaring skulle antages at starte fra dette gennemsnit. Jeg tror dog ikke, at en sådan rent aritmetisk fremgangsmåde er korrekt. Alene de respektive forskelle i læremetoder og eksamensordninger ved britiske og danske universiteter er tilstrækkelig til, at dette er en urealistisk indfaldsvinkel på problemet. Det er et problem for ansættelsesmyndighederne ved alle Fællesskabets institutioner, at ikke alene længden af universitetsstudierne afviger fra medlemsstat til medlemstat, men også har forskellig karakter. Også her mener jeg, at dette ikke er et spørgsmål, som Domstolen inden for rammerne af sin domsmyndighed kan gennemtvinge en løsning af.

Petersens tredje klagepunkt støttes på den omstændighed, at han efter eget udsagn kort før sagsanlægget fra to danske kolleger fik oplysning om, at de ved deres ansættelse, hvorved Gundelachs kabinet havde interveneret, udtrykkeligt var blevet spurgt, om de havde erhvervet nogen, selv kort, faglig erfaring i studietiden, som kunne være tungen på vægtskålen og sætte dem i stand til at gøre »faglige erfaringer« gældende i et sådant omfang, at de var berettiget til en A 4-stilling. Han gjorde gældende, at han ikke blev spurgt om noget sådant, og han har fremlagt dokumentbevis (replikkens bilag 5, 6 og 7), hvoraf det fremgår, at han som student havde forskellige foreløbige jobs hos Sparekassen i København, hos politiet i Haderslev og hos SAS. Ikke unaturligt anfører Kommissionen, at uden særlige oplysninger om de to nævnte sager, som Petersen ikke har givet, er det vanskeligt for den at afgive nogle kommentarer, men at »indplaceringskomiteen« efter dennes hidtidige optegnelser ikke nogen sinde har betragtet ansøgeres feriejobs i studietiden som relevante for de »faglige erfaringer«. Høje Ret, jeg ville være blevet forbavset, om det havde forholdt sig anderledes.

Jeg skal herefter konkludere, at det er min opfattelse, at Kommissionen bør frifindes, og at sagsomkostningerne ophæves i henhold til procesreglementets artikel 70.